

ΜΙΑ ΥΣΤΕΡΙΚΗ ΕΣΤΕΜΜΕΝΗ

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ

Ψυχιατρική και Ιστορία. Μεγαλοφυής, παράφρων ή τέρας; Οι γονείς της Χριστίνας.—Γουσταύος—'Αδελφός και Μαρία 'Ελεονώρα. Μιά γυναίκα με άνδρικές κλίσεις. Διάφορες μανΐες και τρέλλες της Χριστίνας. Σκάνδαλα επί σκανδιναβ.

Μία από τις ποικιλοτρόπους φυσιογνωμίες της ιστορίας ύψηξε και η βασίλισσα της Σουηδίας Χριστίνα. Με την εκκεντρική αυτή βασίλισσα ασχολήθηκαν επανειλημμένως ιστορικοί και ιατροί. Και άλλοι μὲν την εγχαρτίσαν ως παράφρονα, άλλοι ως μεγαλοφυή και άλλοι τέλος ως άνθρωπομορφο τέρας... Το γεγονός όμως, εινε ότι η παράδοξη αυτή βασίλισσα ήταν έντονατος προικισμένη με ξεαρετική ξυπνάδα. 'Η έπιστημονικές και φιλολογικές της γνώσεις, ο έως της προς την τέχνη και την φιλοσοφία και γενικά, ή εκτίμησις την οποίαν έστρεφε προς τους σοφούς, την παρουσιάζουν ως μία από τις ξεαρετικώτερες γυναίκες του 17ου αιώνου. 'Ανυθέτως όμως, ή τοχολογική της διάθεση και ή ανεξήγητες βεβαιότητες του χαρακτήρος της, την εταξινόμησαν μεταξύ των εκπόνων και ήμπαρφαφρόνων βασιλισσών. 'Ο χαρακτήρ της μάλιστα ήταν τόσο πολύτροπος, τόσο «μετρεδωμένος», ώστε και αυτοί οι ψυχίατροι που τὸν έμελέτησαν έχσαν τά... πασάγια των και δὲν μπόρεσαν νά έκφέρουν κατηγορηματική γνώμη.

'Αξίζει λοιπόν, νομίζουμε, ν' ασχοληθούμε και μεις με την παράδοξη αυτή βασίλισσα, ή οποία άνήκει τόσο στην ιστορία όσο και στην ψυχιατρική.

***

Και πρώτα - πρώτα γεννιέται τὸ εἴξς ζήτημα : Μήπως τυχόν ή εκκεντροκότης αυτή της Χριστίνας της Σουηδίας, οφειλετο σε κληρονομικότητα; 'Η απάντησις στὸ ερώτημα αὐτὸ ειναι μάλλον άρνητική: 'Ο πατέρας της, ὁ βασιλεύς Γουσταύος - 'Αδελφός, έπληξεν ένας από τους ένδοξοτέρους μονάρχας της Σουηδίας. 'Εκτός τού ὅτι ήταν μέγας στρατηγός, νικήσας επανειλημμένως τους εχθρούς της χώρας του, ήταν συγχρόνως και ξεαρετικά μορφώμενος, ύποκριτικής τὸν καλλιεγών, δίπλασι απέναντι τὸν ύπαιθρον του και μόνον ὀλίγον θεολογίσματος. 'Ηταν, δηλαδή, τὸ αντίθετον της κόρης του. Τὸ ἴδιο όμως δὲν συνέβηνε με την μητέρα της Χριστίνας, την βασίλισσα Μαρία 'Ελεονώρα...

'Η Μαρία 'Ελεονώρα έν ὄσφ ζούσε ὁ άνδρας της ήταν μία γυναίκα μετρίως πνευματικώτητος, ὀλίγον ματαιώδης, διόλου όμως εκκεντρική. Μόλις όμως έπληροφόρηθη τὸν θάνατο του άνδρός της, ὁ χαρακτήρ της, ὅς εκ θανάτου άλλαξε. 'Ενω ελάχιστοι συμπαθούσε τὸσον αὐτὸν ὄσον και την κόρη της, κατελήφθη από πραγματική απόγνωση γιά τὸ θάνατο του και από ζαφυκινή αγάπη προς την κόρη της. Και ή εκκεντροκότητες της άρχισαν... Κλειδύθηκε, μαζί με την κόρη της, μέσα σ' ένα δωμάτιο στολισμένο νεκρικά, με ὀλομωρες ταπεσαρίες στους τοίχους. 'Ολη ή παιδική ηλικία της Χριστίνας πέρασε μέσα στὸ σκοτεινὸ αὐτὸ νεκρικό δωμάτιο, άνάμεσα στους λυγμούς της μητέρας της και στους κοπετούς τὸν αὐλοκόλαν και τὸν γελοιοποιῶν που ελχαν ξεναγκασθεῖ νά κλειδωθοῦν και αὐτοί μέσα εκεί γιά νά μοιρολογοῦν τὸν νεκρὸ... 'Όταν τή νύκτα τὸ κοριτσάκι έφευγε νά κοιμηθῇ, πεταγόταν τρομαγμένο από τις ὕστερικές κραυγές της μητέρας του, ή οποία θαρρούσε κάθε τόσο πὸς έβλεπε τὸ φάντασμα του άνδρός της. 'Υστερα από μία τόσο παραχώδη παιδική ζωή, πὸς ήταν, λοιπόν, δυνατόν, τὸ νεκρικό σύστημα της Χριστίνας νά μὴ ὕσσητε κάποιον κλονισμό;...

Πρὶν γεννηθῇ ή Χριστίνα, οἱ άστρολόγοι του κράτους ελχαν προαναγγείλει στὸν πατέρα της και την μητέρα της ὅτι θάποτῶσαν άρσενικό παιδί. Τὸ προγγοστικὸν αὐτὸ εκπληθυσεν έν μέρει, γιὰτι ή Χριστίνα από μικρή έδειξε πὸς ελχαν ένστικτα και γούστα έντελως άγοριστικά. 'Ο πατέρας της, ὁ οποῖος την υπεραγοῦσε, εφρόντισε νά της δῶση άνδρική άνάπτυξη : την έπαιγε μαζί του στα κνήμη, την έντυνε άγοριστικά και πρὶν πεθάνει, εκάλωσε τὸς παιδαγωγούς της και τὸς διέταξε νά την αναθρῶσουν έντελως άνδρικά. 'Αλλο πὸς δὲ ζήτοσε και ή νεαρή πρηνήμισσα, ή οποία δὲν μορούσε νά ὑποφέρη ὅτε τὰ φορέματα, ὅτε τις άσχολίες, ὅτε τις συνήθειες, τέλος, τὸν ὀμορφὸν της.

'Όσο όμως συχανόταν τὰ δρογχερα και τὰ ραφίματα, τὸσον έστρεφε ξεχωριστή λατρεία στην μελέτη, στην οποίαν ρίχθηκε κυριολεκτικῶς «με τὰ μούτρα». 'Εμαθεν ἔτσι φιλολογία, ιστορία, θεολογία, λατινικά, ελληνικά, γαλλικά, ισπανικά, γερμανικά και ιταλικά. 'Υστερα όμως από τὸση μελέτη ήταν φυσικό νά της έρθη νευροσθένεια. Κι' ὅταν τολμούσε κανεὶς νά της άντίπει, στὸ παραμυρὸ, χτυπούσε τὰ πόδια της, την έπιαναν λυγμοί, και γενικῶς, καταλαμβάνετο από ὕστερική κρίση ή οποία δὲν κατέκαυε παρά ὅταν ὄλοι... συμφωνοῦσαν μαζί της.

'Όταν έγινε δεκαοκτὸ εἴων, ή πρηνήμισσα Χριστίνα ανέλαβε τὸν θρόνο της Σουηδίας. Οἱ πανηγυριστὰί της, λόγω της μορφώσεως της, την άνόμασαν «Σοφία της Δύσεως». Και ή Χριστίνα εκ φύσεως φιλοδόξος, έμεθούσε με τὸ λιβανὸ τὸ αὐτὸ. 'Εν τῷ μεταξύ, έξακολουθούσε νά νύνεται άνδρικά και νά φέρεται ὄσν άνδρας. Παρ' ὄλο τὸ άνδρικό ντύσιμό της, έντοῦτος και τὰ άνδρικά φερσιματὰ της, ερωτεύθηκε κάποιον νεαρὸ εγεννητή της αὐλής της, ὁ οποῖος ὕψηξεν και ὁ πρώτος έννομιμὸς της.

Και ή εκκεντροκότητες της άρχισαν.

Στην αὐλή της ελχαν συγκεντρωθῆι τὰ εκλεκτότερα πνεύματα

της εποχής της : Καλλιτέχνη, έπιστήμονες, φιλόσοφοι. 'Η Χριστίνα τὸς εκτιμούσε πολὺ και της άρεσε νά συνδιαλεγεται μαζί τὸς νά διάφορα σοβαρὰ ζητήματα. Αὐτὸ όμως δὲν την εμπόδιζε από τὸν νά τὸς ξεαναγκάζη νά κάμουν τὰ πλέον παρόδοτα τὸν πραγμάτων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ξεηνάγκασε τὸν σοφὸ Κλάων νύ Σομαίς, ὁ οποῖος εφμηγύρε γιά την ὄπλοτητα της ένδυμασίος του, νά μὴ εμφανίζεται στην αὐλή παρά... άρματωμένος «μέχρις ὀδόντων», με δερμάτινο θώρακα και καπέλλο με φτερά !... Μὲν άλλη φορά πάλι ξεηνάγκασε τὸν πάντοτε σοβαρὸ και λιγομίλητο φιλόσοφο Μπρούσφ, νά... παῖξη γὸν τάμει της. Και δὲν πενούσε μέρα που νά μὴν εφρευη τὸν πλέον τέλειου εἶδους διασεξέωσις... 'Η νευροσθένεια της όμως ὄσο πήγαινε και ηξέσασε. Και στὰ 1654, σέ μία στιγμή ὕστεριμου, ὑπέβλεθε την παραιτήση της από τὸν θρόνο της Σουηδίας. 'Ηταν, τότε, μόλις 28 εἴων !...

Και τώρα άρχίζει ή κυρίως νευροσθενική περίοδος της ζωής της.

'Ενα από τὰ κυριότερα χαρακτηριστικά τὸν νευροπαθῶν εινε ή «μανία περιγηγίσεος». Τὸς εινε άδύνατον νά παραμείνουν ἐπι πολὺ στὸν ἴδιο τόπο. 'Ενούσιν διαρκῶς νά αλλάζουσαν περιβάλλον, νά βρίσκονταί σέ νέες χώρες... 'Ετσι και ή Χριστίνα, μόλις... «ξεφροτώθηκε» τὸν θρόνο, άρχισε τις περιγηγίσεις.

'Η πρώτη χώρα την οποίαν έπισκέφθη—μὰ βρομάδα μετά την παραιτήση της—ήταν ή Φιλάνδρα. Πήγε πρώτα στην 'Αμβέρσα, και κατόπιν στίς Βρυξέλλες. 'Η διαγωγή της, στην τελευταία αυτή πόλη, άπέτελεσε σκάνδαλο. 'Αλλοτε έκανε διάφορες... γκαμιάσεις στον ὄλο που έστρεψε νά την ήδη ! 'Αλλοτε, πάλι, με έπιδειξότερα κλονῶν, άλλαξεν άστραπιαίως ενδιάντα μέσα σταμεί της, γιά νά κάνη τὸν αγαθούς Φλαμανδούς νά μείνουν μ' άνοιχτὸ τὸ στόμα από την καταπληξή. Και, τέλος, ὅταν τυχανε σέ καμιά ἐπίσημη δεξίωση, ή θά άρινε νά της εφηγῇ ξαφνικά, καμιά βλασφημία, ή θάρχιζε νά διηγείται, σέ κανένα ἐπίσημο πρόσωπο—κανένα πρσβευτή, π.χ.—καμιά σόκν ιστορία, στὸ άκουσμα της οποίας εκκοκίζονταν και ή πὸ ελευθεριώσεως κυρίες της ὀμιγύσεως. Τὸ φέρσιμό της, με δύο λόγια, δὲν ήταν διόλου βασιλικό...

Τὴν εποχή αυτή, ή Χριστίνα ήταν περισσότερο ὕστερική παρά ποτέ. Τὴν μία στιγμή επιθυμούσε ένα πράγμα, τὸ ὀποῖον ὕστερ' από λίγη ώρα δὲν μπόρούσε ὅτε νά τὸ άνεχθῇ. Τὴν μία μέρα έβουξε τὸν Πάπα, χωρίς κανένα λόγο, και την άλλη τὸς έγραφε έπιστολές γεμάτες ταπεινώση και εὐσέβεια γιά νά τὸς ζητήση την εὐχὴ του... Δὲν ηξέπεσε δηλαδή και ή ἴδια τὴ ζήτοσε.

Τὸ μοναδικὸ πλέον αἰσθημα πὸν κυριαρχούσε στην περιεργή αυτή γυναίκα, ήταν ή μανία της πρωτοτύπιας. 'Ενούσθη νά εκληγῇτῃ, και νά φαίνεται πρωτότυπη σέ ὄλα.

***

'Ο βασιλεύς της Γαλλίας πληροφορηθείς την έλευση της παράξενης βασίλισσας, έστειλε τῷ εἴξς ένεκεν, πρὸς ὕποδοχην της, τὸν αὐτάρχη του 'Ερρίκο ντε Γκνῶς. 'Ο νεαρός αὐτός ευγενής μόλις ελθε την Χριστίνα... τάχασε. Φαντασθήτε ὅτι ήταν ντυμένη μισὰ άνδρικά και μισὰ γυναικεία, φορούσε καπέλλο άρχαίου ἱπποτου, περούκινα μαύρη, σπαθί, τὸ πρόσπο της ήταν φορητὰ πουδραρισμένο, και δὲν φορούσε γάντια !... Πρὸς συμπληρωσιν δὲ ὄλων αὐτὸν, καθάλλοσε ένα άσπρο ὄλογο ἄ ν δ ρ ο κ α—πράγμα πρωτοφανές γιά την εποχή. 'Ο δούξ ντε Γκνῶς την περιγράφει με τὸ εἴξς χαρακτηριστικὸ ἐπίγραμμα : «Βλεπόντάς την, δὲν μορούε νά έννοση κανεὶς άν εινε γυναίκα μεταμορφομένη σέ άνδρα, ή άνδρας μεταμορφομένος σέ γυναίκα !...» 'Αργότερα ή Χριστίνα απεσάσασε νά καταργηθῇ έντελως ή τὴν τουαλέττα της ὅ,τι ένθυμισε γυναικεία ένδυμασία. Κι' ἔτσι ενεφανίσθη στην Βενετία μὲν με... κιλτάκι, στην Βιέννη δέ με... πανταλίονα, ἀλά Τούρκια !...

'Η σειρά όμως τὸν εκκεντροκότητων της Χριστίνας δὲν σταματὰ ἔδω. Τὴν ξεφρονώστερη πράξη της ήταν ἔκαμε στὰ 1760, λίγα χρόνια δηλαδή πρὶν πεθάνει :

Μία μέρα, ἀπλοῦστατα, εδῆλωσησε ἐπίσημος, ὅτι «ξετάσασα τὸν έναντὸν της», ἐπέστη ὅτι δὲν εινε βασίλισσα ἀλλά... Βασιλεύς ! Πρὸς πιστοποίηση δὲ τούτου συνεκάλεσε συμβούλιο ἀποτελομένο από τὴν... χαμαίφερα της, τὸν γαιτὸ της, ένα παπά, κι' έναν καρδιάλιο, ὁ οποῖος ἀπεφάνθησαν ὅτι, πράγματι, τὸ... ἄριστον αὐτὸ γεγονός ελχε συντελεσθῇ. 'Η Χριστίνα, εἴσοιεν νά τὸν άνακοινώσῃ. σ' ὄλες τις αὐλές της Εὐρώπης... Φαναξέσετε τι εἴθημα σγόλια εφροκόλασε...

'Αλλοίμονο, όμως ὕστερ' από λίγο, ή Χριστίνα αναγκάσθηκε νά πεισθῇ ὅτι ή δῆθεν «άνδροποίησις» της δὲν ήταν παρά ἀποτέλεσμα αὐθυποβολής και ὅτι ελχε παραμεινει γυναίκα—μεγαλοφυής ἴσως, μυστρελλή όμως ἀσφαλῶς...

Η βασίλισσα Χριστίνα της Σουηδίας